

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Өвөрхангай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн
захирагчийн 2023 оны нэгтгэсэн тайланд
хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

АУДИТЫН КОД: ӨВА-2024/1/НА-СТА-ТЕЗ

Арвайхээр хот
2024 он

Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын газрын
дарга бөгөөд Тэргүүлэх аудитор О.Батжаргал
Утас: 70323253, цахим
хаяг: Batjargalo@audit.gov.mn

Аудитын менежер Д.Гансүх, Утас: 70323833,
цахим хаяг: Gansukhd@audit.gov.mn

Ахлах аудитор: Б.Эрдэнэцэцэг, Утас: 70323108,
цахим хаяг: Erdenetsetsegb@audit.gov.mn

Аудитор: Ц.Мөнхзаяа, Утас: 70323108,
цахим хаяг: Munkhzayats@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой
нэмэлт мэдээллийг дараах хаягаар авна уу.
Цахим хуудас: www.audit.mn

Агуулга

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	7
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	10
2.4 Аудит хийсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	13
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	14
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	16
3.САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА.....	17
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа.....	17
3.2 Байгууллагын гадаад дотоод орчин	18
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	19
3.4 Нягтан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт	19
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН.....	27
4.1 Ерөнхий зүйл.....	27
4.2 Материаллаг байдал	27
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	27
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал.....	27
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	28
4.4.2 Худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулсан талаар	28
4.5 Завсрлын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	28
4.5.1 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн	28
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	29
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	29
5.1 Төлбөрийн акт.....	29
5.2 Албан шаардлага	29
5.3 Зөвлөмж	30
5.4 ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагуудад илэрсэн зөрчлийн талаар	31
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ.....	32
Хавсралт: Зөрчлийн нэгтгэлийн дэлгэрэнгүй.....	34
ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагуудын актын бүртгэл	39
ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагуудын албан шаардлагын бүртгэл	39

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Няглан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
ЗДТГ	Засаг Даргын Тамгын Газар
ХХС	Хоршоо Хөгжүүлэх Сан
ОНХС	Орон Нутгийн Хөгжлийн Сан
ЭХС	Эрсдэлээс Хамгаалах Сан
ОНЕО	Орон Нутгийн Ерөнхий Орлого
НББ	Няглан Бодох Бүртгэл
ТЕЗ	Төсвийн Ерөнхийлөн Захирагч
СТСХ	Санхүү Төрийн Сангийн Хэлтэс
ОНӨААТҮГ	Орон Нутгийн Өмчтэй Аж Ахуйн Тооцоот Үйлдвэрийн Газар
НДШ	Нийгмийн Даатгалын Шимтгэл
ЭМТ	Эрүүл Мэндийн Төв
ЕБС	Ерөнхий Боловсролын Сургууль
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
СТ	Соёлын Төв
ХК	Хувьцаат Компани
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ӨЭМТ	Өрхийн Эрүүл Мэндийн Төв
ОНХО	Орон Нутгийн Хөрөнгө Оруулалт
ТТЗ	Төсвийн Төвлөрүүлэн Захирагч
ӨЭМТ	Өрхийн Эрүүл Мэндийн Төв

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон. П.Гэндэнгийн гудамж.
5 дугаар баг, Арвайхэр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.
Утас/Факс: (976) 7032 3253.
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn.
Цаким хуудас: www.audit.mn

2024.04.17 № 149
танай _____-ны № _____-т

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ТӨСВИЙН
ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧ, АЙМГИЙН
ЗАСАГ ДАРГА И.ДОРЖСҮРЭН ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.4-д заасны дагуу Өвөрхангай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгуудад аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Өвөрхангай аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдаг байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Өвөрхангай аймгийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар илэрсэн дараах зөрчлүүд болон Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудад илэрсэн зөрчлийг тоон болон шинж чанарын хувьд үнэлж үзээд бидний тооцсон материаллаг байдлын түвшнээс давсан нь "Хязгаарлалттай" санал дүгнэлт өгөх үндэслэл болсон. Тухайлбал:

- ӨВ-ЭКО МИЙТ ОНӨААТҮГ нь сүүлийн жилүүдэд санхүүгийн тайлангийн аудитаар "Өөрчлөлттэй" санал дүгнэлт авсан, байгууллагын удирдлага болон санхүүгийн ажилтан тогтвортой суурьшилтай ажиллахгүй байгаагаас дотоод хяналт хэрэгжихгүй, орон нутгийн өмч хөрөнгийн бүртгэл, тайлагнал хууль тогтоомж, стандартын дагуу хийгдэхгүй байна.
- Манай байгууллагаас 2023 онд гүйцэтгэсэн "Орон нутгийн өмчийн хөрөнгийн бүртгэл, ашиглалт, үр өгөөж" сэдвээр хийгдсэн гүйцэтгэлийн аудитаар өмч хөрөнгөтэй холбоотой зөрчил илэрч албан шаардлага өгсөн ч жилийн эцсээр санхүүгийн үйл ажиллагаанд сайжрал өөрчлөлт огт гаралаагүй байгаа зэрэг нь УСНББОУС-1 Санхүүгийн тайлангийн толилуулга, Төрийн аудитын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1.1, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1, 19 дүгээр зүйлийн 19.1, Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1 дэх заалтуудыг хэрэгжүүлээгүй, санхүүгийн тайлангийн аудитын иж бүрэн байх, толилуулга ба тодруулга, бодитой оршин байх, эрх ба үүрэг зэрэг батламж мэдэгдлүүдтэй нийцэхгүй байна.

015030768

D:\Auditiiin gazarlbaiguullagiin dotood barimt\A4

Асуудлыг онцолсон хэсэг

ТЕЗ-ийн 2023 оны нэгтгэсэн тайланд 276,552.8 сая төгрөгийн хөрөнгө, эх үүсвэр. 178,815.6 сая төгрөгийн орлого, 99,901.1 сая төгрөгийн зардал тайлагнажээ. Улсын төсвөөс 21,877.3 сая төгрөг нь санхүүгийн дэмжлэг, ОНХСангаас 11,925.3 сая төгрөгийн санхүүжилт авсан байна. Татварын болон татварын бус орлогоор 134,066.5 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлжээ.

Аудитын гол асуудал

Бидний мэргэжлийн шийдлийн дагуу аудитын гол асуудлууд гэж тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн их нөлөөтэй асуудлуудыг үздэг. Санхүүгийн тайланд хийсэн аудитынхаа хүрээнд эдгээр асуудлуудыг нэгтгэсэн байдлаар авч үзсэн ба дүгнэлтээ гаргахдаа эдгээр асуудлуудад тус бүрчлэн дүгнэлт гаргаагүй болно.

-Өвөрхангай аймгийн Засаг даргын харьяа төсвийн төвлөрүүлэн захирагч, төсвийн шууд захирагч, орон нутгийн өмчийт хуулийн этгээдүүд тайлант онд үүссэн болон 5-аас бага жилийн насхилттай авлагын насхилтыг буруу бүртгэсэн, нягтлан бодогч нар э-тайландаа авлагын тодруулгыг үнэн зөв бүртгэж тайлагнаагүй байгаад хяналт тавиагүй.

-Сум дундын ойн анги нь үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон орлогыг төсөвт тодотгол хийлгүй шууд зарцуулсан.

-Баруунбаян-Улаан сумын ЗДТГ, ИТХ-ын нягтлан бодогчийг жирэмсний амралттай байх хугацаанд нягтлан бодогчийн ажлыг мэргэжлийн бус хүнээр гүйцэтгүүлсэн зэрэг аудитын эрсдэлд нөлөө бүхий асуудлууд байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй ба үүнд ямар нэг төрлийн баталгаажуулах дүгнэлт гаргаагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэспэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

D:\Auditiiin gazar\baiiguullagiin dotood barimt\A4

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/ мянган төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	112,958,940.3	116,642,871.5
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	19,246,824.0	25,977,987.7
31100	Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	23,950.7	22,092.7
31110	Төгрөг	22,988.8	11,249.2
31140	Касс арилжааны банк	961.9	10,843.6
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	19,222,873.4	25,955,895.0
31210	Төгрөг	19,222,873.4	25,955,895.0
31211	Төрийн сангийн харилцах	15,851,251.8	20,868,434.9
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	3,371,621.6	5,087,460.1
33	АВЛАГА	10,601,593.6	12,415,742.7
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	50,497.6	54,109.2
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	7,579.1	109,851.5
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	17,975.0	
33400	Зээлийн хүүгийн авлага	306,451.0	252,226.4
33401	Дансны авлага /ТӨҮГ/	1,915,203.0	2,670,571.4
33402	Татвар, НДШ-ын авлага /ТӨҮГ/	39.6	158,293.1
33500	Бусад авлага	8,098,654.6	8,967,453.5
33510	Байгууллагаас авах авлага	625,699.6	561,714.3
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	7,472,955.0	8,405,739.3
33600	Зээлийн авлага	205,193.6	203,237.6
33610	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	205,193.6	203,237.6
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	205,193.6	203,237.6
34	УРЬДЧИЛГАА	1,628,714.7	3,870,976.5
34600	Урьдчилж гарсан зардал	1,626,964.7	3,870,976.5
34710	Урьдчилгаа тооцоо	1,750.0	0.0
34713	Цалингийн урьдчилгаа	1,750.0	0.0
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	53,802,689.7	45,844,855.9
35100	Түүхий эд материал	244,909.4	318,110.3
35110	Тусгай зориулалттай материал	188,333.0	259,022.9
35130	Эм боох материал	56,576.4	59,087.3
35200	Дуусаагүй үйлдвэрлэл	49,951,011.7	41,358,636.2
35300	Бэлэн бүтээгдэхүүн	68,661.9	69,339.3
35400	Хангамжийн материал	3,430,974.2	3,979,737.7
35410	Бичиг хэргийн материал	57,083.7	74,267.3
35420	Аж ахуйн материал	1,454,315.6	1,630,764.3
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	416,968.8	728,713.0
35440	Тулш, шатах тослох материал	220,224.0	177,992.3
35450	Барилгын засварын материал	228,484.5	185,240.9
35460	Хүнсний материал	1,528.7	737.2
35470	Бусад хангамжийн материал	1,052,369.0	1,182,022.6
35500	Биологийн хөрөнгө	350.0	350.0
35600	Мал амьтад	106,782.5	118,682.5
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	210,210.5	81,298.1
36300	Тэжээлийн нөөц	177,324.1	57,888.1
36500	Буудайн нөөц	23,410.0	23,410.0
36600	Бусад нөөц	9,476.3	
360	БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	27,468,907.9	28,452,010.6
36800	Бусад эргэлтийн хөрөнгө /ТӨҮГ/+Бусад	27,468,907.9	28,452,010.6
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	142,075,451.2	159,909,895.3
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	142,075,451.2	159,909,895.3
39100	Газар	31,696.0	
39200	Биет хөрөнгө	134,947,030.1	152,395,336.8

Өвөрхангай аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	104,302,374.6	120,163,193.6
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-17,372,299.6	-22,249,377.1
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	12,466,389.9	13,290,989.5
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-5,649,818.9	-6,541,097.4
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	16,402,680.5	17,438,548.4
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-9,708,786.4	-11,272,344.9
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	2,388,241.3	2,514,259.7
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,350,225.8	-1,524,784.6
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	34,922,597.1	37,309,622.6
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	-17,352,111.5	-19,356,403.1
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	30,452.5	30,452.5
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	25,815,782.6	34,412,319.9
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-10,541,709.2	-12,474,790.6
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	587,915.6	636,680.0
39217	Ном	5,547.4	18,068.3
39300	Биет бус хөрөнгө	6,285,164.1	6,266,727.5
39301	Програм хангамж	256,112.3	312,478.6
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-126,494.0	-172,072.1
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	6,278,265.0	6,126,321.0
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	-122,719.2	
39400	Бусад хөрөнгө /ТӨҮГ/	811,561.1	1,247,831.1
39402	Хайгуул ба үнэлгээний хөрөнгө /ТӨҮГ/	811,561.1	811,561.1
39405	Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө /ТӨҮГ/ + бусад		436,270.0
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	255,034,391.6	276,552,766.8
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	31,372,659.2	33,680,036.4
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	3,132,310.4	4,403,745.6
41300	Өглөг	3,132,310.4	4,403,745.6
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	14,768.4	41,811.9
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	16,756.3	17,612.8
41330	Татаас, санхүүжилт, шилжүүлгийн өглөг	602,154.7	602,154.7
41340	Хөрөнгө бэлтгэхтэй холбогдсон өглөг	41,871.3	27,258.2
41360	Бусад өглөг	2,456,759.7	3,714,908.0
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	998,543.9	1,012,610.5
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	169,062.4	69,224.4
41363	Татварын өглөг /ТӨҮГ/	313,495.2	587,825.5
41364	НДШ-ийн өглөг /ТӨҮГ/	9,108.0	963.7
41365	Ноогдол ашгийн өглөг /ТӨҮГ/	3,995.9	
41366	Дансны өглөг /ТӨҮГ/	962,554.3	2,044,284.0
42	ҮРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	28,240,348.8	29,276,290.8
42200	Үрт хугацаат зээл	28,240,348.8	29,276,290.8
42210	Төгрөг	771,440.9	771,440.9
42214	Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн зээл	771,440.9	771,440.9
42220	Гадаад валют	27,468,907.9	28,504,849.9
42222	Олон улсын санхүүгийн байгууллагаас	27,468,907.9	28,504,849.9
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	223,661,732.3	242,872,730.4
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	223,654,154.0	242,865,152.1
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	26,908,929.4	27,838,262.8
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	26,908,929.4	27,838,262.8
51101	Өмч /төрийн/ /ТӨҮГ/	11,424,257.8	11,424,257.8
51106	Эздийн өмчийн бусад хэсэг /ТӨҮГ/	605,167.4	605,167.4
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	162,350,521.3	180,632,237.2
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	288,575,651.8	157,484,572.4
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-126,225,130.4	23,147,664.8
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	22,365,278.0	22,365,226.9
52	Хяналтын бус хувь оролцоо	7,578.3	7,578.3
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	255,034,391.6	276,552,766.8

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/ мянган төгрөгөөр

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	227,974,869.0	178,815,598.0
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	20,634,704.1	26,420,144.1
110	Орлогын албан татвар	13,457,000.9	19,445,981.7
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	14,189,681.3	18,620,140.3
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хэлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	11,262,749.2	15,208,768.3
110002	Үйл ажиллагааны орлого	818,856.2	1,071,997.1
110003	Хөрөнгийн орлого	1,416,192.4	1,534,209.9
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	691,883.5	805,164.9
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-1,065,226.9	-1,263,331.6
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-1,065,226.9	-1,263,331.6
1103	ААН-ын орлогын албан татвар	332,546.6	2,089,173.0
110301	ААН-ын орлогын албан татвар	332,546.6	2,089,173.0
113	Хөрөнгийн албан татвар	1,779,686.0	1,969,650.4
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	720,651.3	779,109.5
113002	Бууны албан татвар	40,472.6	35,955.0
113003	Авто тээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	781,614.8	920,370.5
113004	Малд ногдуулах албан татвар	236,947.2	234,215.4
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	5,398,017.2	5,004,512.0
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	996,266.1	1,299,643.6
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	357,308.4	492,061.9
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	71,900.0	10,335.4
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	567,057.7	797,246.4
1181	Газрын төлбөр	759,249.2	840,831.2
118101	Газрын төлбөр	759,249.2	840,831.2
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	3,640,772.0	2,858,620.2
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	713,977.5	1,015,478.3
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	2,483,335.6	1,144,273.6
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	443,458.8	698,868.3
1183	Бусад татвар	1,730.0	5,417.0
118304	Нохойны албан татвар	1,730.0	5,417.0
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	97,930,854.6	107,646,429.1
120	Нийтлэг татварын бус орлого	71,385,453.9	74,123,781.4
120001	Хувьцааны ногдол ашиг	15,914.3	
120002	Хүүгийн орлого	120,025.7	102,474.9
120003	Торгуулийн орлого	1,743,112.4	2,436,380.3
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	19,356,336.1	20,321,210.3
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	16,313,249.8	18,011,944.6
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,424,291.6	2,304,270.2
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	615,752.3	
1200046	Зээлийн хүүгийн орлого	3,042.4	4,995.6
120005	Түрээсийн орлого		220,000.0
120009	Бусад орлого	1,090,218.7	1,410,291.7
120010	Борлуулалтын орлого (Цэвэр) /ТӨҮГ/	777,224.7	3,533,316.5
120011	Борлуулалтын өртөг /ТӨҮГ/	613,481.4	739,283.1
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	11,655,124.3	27,170,279.6
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	37,240,979.2	19,669,111.2
122	Тусламжийн орлого	49,280.0	
122001	Хандив тусламж /дотоод/	49,280.0	
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	26,496,120.8	33,522,647.7

Өвөрхангай аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

123002	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас шилжүүлсэн орлого	7,723,048.9	11,925,272.1
123003	Улсын төсвөөс орон нутгийн төсөвт олгох санхүүгийн дэмжлэг	18,581,071.9	21,597,375.6
123004	Улсын төсөвт орон нутгийн төсвөөс төвлөрүүлэх шилжүүлэг	192,000.0	
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	109,409,310.3	44,749,024.8
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	40,029,314.3	40,618,499.7
131001	Ургал үйл ажиллагааны санхүүжилт	167,726.8	
131003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,563,480.8	
131005	Хөрөнгийн санхүүжилт	38,298,106.7	40,618,499.7
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	5,947,995.2	988,869.6
131103	ЗГНХ, ЗДНХөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,573,404.6	14,960.9
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	3,227,266.2	540,267.0
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	147,324.4	433,641.7
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	60,452,707.4	
132001	Ургал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	41,341,228.1	
132006	Ургал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	11,388,430.4	
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	7,723,048.9	
1330	Төсвийн захирагчдаас	260,278.2	
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	260,278.2	
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	2,719,015.2	3,141,655.5
134001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих		
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	2,719,015.2	3,141,655.5
134003	Нийгмийн даатгалын сангаас эмнэлгүүдэд олгох санхүүжилт		
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	137,433,098.2	99,901,097.7
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	136,275,252.6	99,317,984.7
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	69,154,559.1	97,757,155.8
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	16,052,088.4	20,087,111.3
210101	Үндсэн цалин	12,901,365.1	13,749,944.6
210102	Нэмэгдэл	1,496,024.0	4,048,759.9
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	391,711.6	761,751.9
210104	Урамшуулал	722,531.7	1,140,916.4
210105	Гэрээт ажлын хөлс	540,456.1	385,738.6
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	2,040,592.3	2,552,923.1
210201	Тэтгэврийн даатгал	1,367,017.9	1,699,584.6
210202	Тэтгэмжийн даатгал	169,004.2	215,340.5
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	161,843.9	200,674.8
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	31,093.8	50,987.3
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	311,632.5	386,336.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	11,727,527.5	2,566,382.3
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,393,882.0	846,185.3
210302	Түлш, халаалт	9,755,356.4	1,622,028.9
210303	Цэвэр, бохир ус	558,221.3	75,700.4
210304	Байрны түрээс	20,067.8	22,467.8
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	5,247,095.5	26,496,553.8
210401	Бичиг хэрэг	191,939.1	216,421.3
210402	Тээвэр, шатахуун	2,574,147.6	2,456,782.7
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	165,259.5	158,378.2
210404	Ном, хэвлэл	10,022.2	10,187.9
210405	Хог хаягдал зайлцуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	157,682.1	94,717.0

Өвөрхангай аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	294,743.9	505,400.1
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	1,776,194.8	22,933,416.0
210408	Бараа материал акталсны зардал	77,106.4	121,250.6
2105	Нормативт зардал	757,024.3	1,279,214.0
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	529,686.1	1,088,257.2
210502	Хоол, хүнс	173,054.3	144,638.5
210503	Нормын хувцас, зөвлөн эдлэл	54,283.9	46,318.2
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,610,176.9	1,150,706.9
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	49,142.4	41,952.9
210602	Тавилга	26.4	21,776.0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	75,035.4	186,936.5
210604	Урсгал засвар	1,485,972.7	900,041.5
2107	Томилолт, зочны зардал	309,595.4	446,111.5
210701	Гадаад албан томилолт	30.0	2,500.0
210702	Дотоод албан томилолт	309,565.4	443,611.5
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	7,496,474.3	12,096,392.9
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	5,123,795.1	5,652,454.6
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	15,219.0	33,248.0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	9,036.7	7,481.9
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	15,202.6	16,991.8
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	3,140.7	2,994.5
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	53,663.2	7,844.3
210807	Газрын төлбөр	105,558.3	154,480.2
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	1,711.6	1,859.3
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	780.5	718.2
210810	Борлуулалт, маркетингийн зардал /ТӨҮГ/	143,243.2	16,761.3
210811	Ерөнхий ба удирдлагын зардал /ТӨҮГ/	966,108.8	2,315,166.1
210812	Санхүүгийн зардал /ТӨҮГ/		12.2
210813	Бусад зардал /ТӨҮГ/	877,987.1	3,520,151.1
210814	Орлогын татварын зардал /ТӨҮГ/	181,027.4	366,229.3
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	23,913,984.4	31,081,760.0
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	11,739,000.2	18,309,967.8
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	216,830.4	292,547.6
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хороодол	11,958,153.8	12,479,244.6
211	XYY		95,000.0
2112	Дотоод зээлийн үйлчилгээний төлбөр		95,000.0
211201	Дотоод зээлийн үйлчилгээний төлбөр		95,000.0
212	TATAAC	382,069.4	403,548.3
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	382,069.4	403,548.3
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	382,069.4	403,548.3
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	66,738,624.1	1,062,280.6
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	2,718,798.4	205,000.0
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	2,718,798.4	205,000.0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,395,599.4	857,280.6
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	163,496.2	176,717.5
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	181,812.1	108,637.4
213205	Төрөөс иргэдэл олгох тэтгэмж, урамшуулал	364,048.1	6,313.2
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	315,921.5	199,213.0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	370,321.5	366,399.4
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	62,624,226.3	
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	42,272,267.9	
213402	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт сумдад	11,157,291.1	
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,145,426.3	
213404	Хөрөнгийн	7,723,048.9	

Өвөрхангай аймгийн төсвийн өрөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит.

213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	326,192.1	
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	1,157,845.5	583,113.0
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	1,157,845.5	583,113.0
221001	Их засвар	1,157,845.5	583,113.0
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	90,541,770.8	78,914,500.3
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	78,527.1	7,620.9
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз	78,527.1	7,620.9
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	216,845,428.4	55,774,456.4
225001	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны гарз	6,031,853.1	233,616.9
225002	Найдваргүй авлагын алдагдал	6,903.1	3,779.1
225004	Гадаад валютын ханшийн зөрүүний гарз		81,541.8
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	373,727.8	1,334,888.3
230001	Эргэж төлөгдхө зээл	724,539.9	793,679.4
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	156,998,393.8	
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Бараа материал	7,409,757.0	
225012	Хөрөнгө оруулалтаар бэлтгэгдсэн шилжүүлэх зориулалтай хөрөнгийн зардал	45,300,253.7	53,326,950.8
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	-126,225,130.4	23,147,664.8
VI-I	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,777,883.9	2,307,244.7
VI-II	Хяналтын бус хувь оролцоо	761,950.2	988,819.1

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/мянган төгрөг/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	180,941,833.0	135,381,549.1
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	20,635,377.5	26,317,265.6
110	Орлогын албан татвар	13,452,037.1	19,441,645.3
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	14,184,717.5	18,615,803.9
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх	11,262,749.2	15,208,768.3
110002	Үйл ажиллагааны орлого	818,716.6	1,071,997.1
110003	Хөрөнгийн орлого	1,416,192.4	1,534,209.9
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	687,059.3	800,828.5
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-1,065,226.9	-1,263,331.6
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-1,065,226.9	-1,263,331.6
1103	ААН-ЫН ОРЛОГЫН АЛБАН ТАТВАР	332,546.6	2,089,173.0
110301	ААН-ЫН ОРЛОГЫН АЛБАН ТАТВАР	332,546.6	2,089,173.0
112	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ШИМТГЭЛИЙН ОРЛОГО	673.4	0.0
112002	Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл	673.4	0.0
113	ХӨРӨНГИЙН АЛБАН ТАТВАР	1,784,553.8	1,871,108.2
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	726,468.3	783,445.8
113002	Бууны албан татвар	39,523.5	35,955.0
113003	Автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	781,614.8	920,370.5
113004	Малд ногдуулах албан татвар	236,947.2	131,336.9
118	БУСАД ТАТВАР, ТӨЛБӨР, ХУРААМЖ	5,398,113.2	5,004,512.0
1180	БУСАД НИЙТЛЭГ ТӨЛБӨР, ХУРААМЖ	996,266.1	1,299,643.6
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	357,308.4	492,061.9
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	71,900.0	10,335.4
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	567,057.7	797,246.4
1181	ГАЗРЫН ТӨЛБӨР	759,345.2	840,831.2
118101	Газрын төлбөр	759,345.2	840,831.2
1182	БАЙГАЛИЙН НӨӨЦ АШИГЛАСНЫ ТӨЛБӨР	3,640,772.0	2,858,620.2
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	713,977.5	1,015,478.3
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	2,483,335.6	1,144,273.6
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	443,458.8	698,868.3

Өвөрхангай аймгийн төсвийн өрөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

1183	Бусад татвар	1,730.0	5,417.0
118304	Нохойны албан татвар	1,730.0	5,417.0
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	55,794,529.6	64,382,814.6
120	Нийтлэг татварын бус орлого	29,298,408.8	30,580,247.6
120001	Хувьцааны ногдол ашиг	15,914.3	
120002	Хүүгийн орлого	8,857.0	15,512.6
120003	Торгуулийн орлого	1,743,112.4	2,436,380.3
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	26,008,212.1	23,704,402.7
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	18,030,936.4	21,172,939.5
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,466,631.8	2,531,463.2
1200043	Урьд оны үлдэгдэлээс санхүүжих	5,510,643.9	
120005	Түрээсийн орлого		220,000.0
120009	Бусад орлого	1,298,850.4	1,394,949.5
120013	Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого /ТӨҮГ/	223,462.7	2,809,002.6
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	26,496,120.8	33,802,567.0
123002	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас шилжүүлсэн орлого	7,723,048.9	11,925,272.1
123003	Улсын төсвөөс орон нутгийн төсөвт олгох санхүүгийн дэмжлэг	18,773,071.9	21,877,294.9
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	104,511,925.8	44,681,468.9
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	40,126,330.4	40,618,499.7
131003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,828,223.7	
131005	Хөрөнгийн санхүүжилт	38,298,106.7	40,618,499.7
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	5,949,092.2	996,452.6
131103	ЗГНХ, ЗДНХөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,573,404.6	14,960.9
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	3,227,646.2	540,267.0
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	148,041.4	441,224.7
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	55,646,961.0	
132001	Ургал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	36,520,481.7	
132006	Ургал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	11,403,430.4	
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	7,723,048.9	
1330	Төсвийн захирагчдаас	850.0	
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	850.0	
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	2,788,692.2	3,066,516.7
134001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	0.0	
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	2,788,692.2	3,066,516.7
134003	Нийгмийн даатгалын сангаас эмнэлгүүдэд олгох санхүүжилт		
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	126,290,294.3	68,017,460.0
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	126,290,294.3	68,017,460.0
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	60,799,124.6	66,511,192.5
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	16,568,977.6	21,125,992.3
210101	Үндсэн цалин	11,847,932.7	12,917,267.2
210102	Нэмэгдэл	1,582,941.6	4,274,147.5
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	390,247.8	754,057.0
210104	Урамшуулал	622,716.4	1,183,189.3
210105	Гэрээт ажлын хөлс	560,609.4	422,410.8
210106	Ажилагчдад төлсөн /ТӨҮГ/	1,564,529.8	1,574,920.4
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	2,365,218.9	2,976,161.7
210201	Тэтгэврийн даатгал	1,611,405.2	2,021,447.9
210202	Тэтгэмжийн даатгал	189,156.0	235,865.0

Өвөрхангай аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	170,557.8	226,504.9
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	35,513.0	53,306.2
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	358,586.9	439,037.7
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	11,808,305.8	2,617,504.0
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,260,551.4	709,729.9
210302	Түлш, халаалт	9,768,353.0	1,624,974.8
210303	Цэвэр, бохир ус	560,602.9	79,874.4
210304	Байрны түрээс	20,067.8	22,467.8
210305	Ашиглалтын зардалд төлсөн /ТӨҮГ/	198,730.7	180,457.2
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	6,476,044.3	5,020,023.7
210401	Бичиг хэрэг	178,749.2	197,797.4
210402	Тээвэр, шатахуун	2,980,320.4	2,524,561.3
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	169,123.8	163,006.7
210404	Ном, хэвлэл	11,549.2	13,431.8
210405	Хог хаягдал зайлцуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	179,079.8	126,255.6
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	147,092.4	267,683.1
210409	Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн мөнгө /ТӨҮГ/	982,957.6	987,743.8
210410	Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/	1,827,171.8	739,543.9
2105	Нормативт зардал	712,267.9	1,193,837.7
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	478,561.3	947,522.7
210502	Хоол, хүнс	141,327.9	152,729.2
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	92,378.7	93,585.8
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,389,449.6	1,050,165.5
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	53,950.1	70,855.1
210602	Тавилга	2,730.0	22,475.0
210603	Хөдөлмер хамгааллын хэрэглэл	65,604.1	94,614.8
210604	Урсгал засвар	1,267,165.4	862,220.6
2107	Томилолт, зочны зардал	310,557.2	449,985.4
210702	Дотоод албан томилолт	310,557.2	449,985.4
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	8,531,640.5	14,584,721.9
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	5,047,602.8	6,404,319.4
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	15,543.0	34,759.8
210803	Даатгалын үйлчилгээ	6,148.1	6,043.2
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	15,983.1	17,539.9
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	3,921.9	3,786.5
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	57,082.9	14,602.3
210807	Газрын төлбөр	105,544.7	154,480.2
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	1,807.2	2,023.8
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	1,604.0	549.5
210816	Татварын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	1,331,795.8	2,025,228.2
210817	Даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	3,784.1	2,043.4
210818	Бусад мөнгөн зарлага /ТӨҮГ/	1,940,822.8	5,919,345.6
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	12,636,662.7	17,492,800.3
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	12,436,377.5	17,187,200.0
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	200,285.2	305,600.3
212	TATAAC	382,069.4	403,548.3
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	382,069.4	403,548.3
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	382,069.4	403,548.3
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	65,109,100.4	1,102,719.2
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	1,039,637.4	205,000.0
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	1,039,637.4	205,000.0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,411,590.0	892,404.4
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	163,496.2	176,717.5
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулалт	197,936.8	110,138.1

Өвөрхангай аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайланийн аудит

213205	Төрөөс иргэдэл олгох тэтгэмж, урамшуулал	364,048.1	6,313.2
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	315,921.5	199,213.0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	370,187.5	400,022.5
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	62,644,541.1	5,314.8
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	42,272,267.9	5,314.8
213402	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт сумдад	11,172,291.1	
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,150,741.1	
213404	Хөрөнгийн	7,723,048.9	
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	326,192.1	
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	13,331.9	
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	13,331.9	
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	54,651,538.6	67,364,089.1
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	50,673,851.1	56,391,499.6
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	50,673,851.1	56,391,499.6
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	50,673,851.1	56,391,499.6
220001	Барилга байгууламж	36,348,183.4	38,467,196.8
221001	Их засвар	2,239,610.1	1,172,425.4
222001	Тоног төхөөрөмж	1,303,622.0	
223001	Бусад хөрөнгө	7,637,737.8	14,469,123.7
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	3,144,697.9	2,282,753.7
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-50,673,851.1	-56,391,499.6
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-3,297,053.2	-4,241,425.9
14	Бусад эх үүсвэр	472,505.4	222,112.2
145007	Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	472,505.4	222,112.2
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	3,748,293.7	4,197,838.7
230001	Эргэж төлөгдх зээл	3,748,293.7	4,197,838.7
25	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ	21,264.9	265,699.4
250001	Гадаад валютын ханшийн зөрүүний гарз		28,702.5
250002	Зээл, өрийн үнэт цаасны төлбөр телсэн мөнгө		195,000.0
250005	Телсэн ногдол ашиг	21,264.9	
250006	Бусад зардал		41,996.9
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	680,634.2	6,731,163.6
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	18,566,189.8	19,246,824.0
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	19,246,824.0	25,977,987.7

2.4 Аудит хийсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	80,579,310.3	67,562,148.2	195,266,794.8	343,408,253.2
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	38,945,932.9	22,365,278.0	162,350,521.3	223,661,732.3
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	33,985,685.4	23,645,316.9	290,320,339.2	347,951,341.5
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-46,593,624.9	-43,916,831.3	95,053,544.4	4,543,088.2

Өвөрхангай аймгийн төсвийн өрөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт		-1,280,038.8	-1,744,687.4	-3,024,726.3
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	-1,213,118.3			-1,213,118.3
7	Өмчид гарсан өөрчлөлт	6,173,365.9			6,173,365.9
9	Тайлант үеийн үр дүн			-126,225,130.4	-126,225,130.4
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	38,945,932.9	22,365,278.0	162,350,521.3	223,661,732.3
20	2023 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	39,875,266.4	22,365,226.9	180,632,237.2	242,872,730.4
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	38,941,748.9	22,365,278.0	153,348,511.0	214,655,538.0
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-4,184.0		-9,002,010.4	-9,006,194.4
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	44,324.0	-51.2	4,136,061.4	4,180,334.3
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	889,193.4			889,193.4
19	Тайлант үеийн үр дүн			23,147,664.8	23,147,664.8

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	ЗГСУМС гүйцэтгэл	Гүйцэтгэл зөрүү
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	77,851,163.1	106,513,038.0	46,035,842.1	18,125,494.6
21	ҮРСГАЛ ЗАРДАЛ	48,563,725.4	45,254,432.5	39,297,173.9	5,263,320.6
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	47,109,526.7	43,920,268.9	38,507,629.1	4,718,701.8
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	15,396,386.4	14,865,204.8	14,865,204.8	37,588.6
210101	Үндсэн цалин	9,397,683.2	8,716,785.5	8,716,785.5	26,495.9
210102	Нэмэгдэл	4,539,785.9	4,117,070.8	4,117,070.8	6,212.3
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	375,447.1	600,634.2	600,634.2	
210104	Урамшуулал	755,103.6	1,093,341.7	1,093,341.7	4,880.3
210105	Гэрээт ажлын хөлс	328,366.6	337,372.6	337,372.6	
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	1,930,475.1	1,842,137.8	1,842,137.8	0.0
210201	Тэтгэврийн даатгал	1,320,088.0	1,259,567.5	1,259,567.5	-2,662.8
210202	Тэтгэмжийн даатгал	152,643.5	148,105.5	148,105.5	2,662.8
210203	ҮОМШӨ-НИЙ даатгал	122,115.0	115,965.8	115,965.8	
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	30,528.8	28,748.6	28,748.6	
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	305,099.8	289,750.5	289,750.5	
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	13,649,175.0	12,906,858.4	10,652,575.0	1,705,857.3
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,370,542.3	1,142,992.3	1,142,992.3	-11,309.7
210302	Түлш, халаалт	11,319,664.0	10,963,354.6	10,963,354.6	-522,307.8
210303	Цэвэр, бохир ус	793,682.7	635,225.7	635,225.7	-14,808.6
210304	Байрны түрээс	165,286.0	165,285.8	165,285.8	
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,251,362.1	1,179,836.0	1,179,836.0	520.9
210401	Бичиг хэрэг	142,038.3	139,538.5	139,538.5	-275.0
210402	Тээвэр, шатахуун	673,843.7	669,054.8	669,054.8	1,713.6
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	141,623.9	119,096.1	119,096.1	75.0
210404	Ном, хэвлэл	17,491.2	11,816.1	11,816.1	500.0
210405	Хог хаягдал зайлзуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	189,285.9	153,703.3	153,703.3	-1,422.2

Өвөрхангай аймгийн төсвийн өрөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	87,079.1	86,627.2	86,627.2	-70.5
2105	Нормативт зардал	748,981.3	746,432.6	83,003.9	663,872.7
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	666,282.2	666,282.2	666,282.2	
210502	Хоол, хүнс	55,500.0	55,500.0	55,500.0	444.0
210503	Нормын хувцас, зөвлөн эдлэл	27,199.1	24,650.4	24,650.4	
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,828,131.5	1,772,283.1	1,573,420.3	275,643.6
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	167,043.2	154,642.3	154,642.3	20,430.0
210602	Тавилга	19,900.0	17,712.5	17,712.5	
210604	Урсгал засвар	1,641,188.3	1,599,928.3	1,599,928.3	56,350.8
2107	Томилолт, зочны зардал	424,639.7	400,363.2	400,009.2	1,483.0
210702	Дотоод албан томилолт	424,639.7	400,363.2	400,009.2	1,483.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	7,445,374.3	6,083,988.8	5,173,869.0	708,125.9
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	7,343,649.3	6,007,710.4	5,855,499.6	-51,283.1
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	19,113.1	17,112.0	17,112.0	
210803	Даатгалын үйлчилгээ	5,183.7	3,521.6	3,521.6	
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	11,140.6	8,339.3	8,339.3	
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	2,671.1	1,212.1	1,212.1	
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	33,986.1	25,604.0	25,604.0	1,500.0
210807	Газрын төлбөр	29,264.4	20,123.5	20,123.5	
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	366.0	366.0	366.0	
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	4,435,001.3	4,123,164.1	2,737,573.0	1,325,609.8
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	4,139,079.7	3,855,458.4	3,855,458.4	-62,255.4
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	295,921.6	267,705.7	267,705.7	2,274.0
212	TATAAC	496,657.1	493,548.3	125,647.0	367,901.3
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	496,657.1	493,548.3	125,647.0	367,901.3
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	496,657.1	493,548.3	493,548.3	
213	ҮРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	957,541.6	840,615.3	663,897.8	176,717.5
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	205,000.0	205,000.0	205,000.0	
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	205,000.0	205,000.0	205,000.0	
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	752,541.6	635,615.3	458,897.8	176,717.5
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	202,000.0	176,717.5	176,717.5	
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	67,341.8	58,718.9	58,718.9	
213205	Төреөс иргэдэл олгох тэтгэмж, урамшуулал	11,653.2	6,313.2	6,313.2	
213207	Тэтгэврт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	266,662.3	191,569.1	191,569.1	-21,671.7
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	204,884.3	202,296.5	202,296.5	21,671.7
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	21,518,719.7	57,849,939.8	5,303,274.7	11,162,632.4
220001	Барилга байгууламж		40,869,815.7	251,316.0	
221001	Их засвар	1,718,750.0	1,527,669.9	1,527,669.9	
222001	Тоног төхөөрөмж				-2,800.0
223001	Бусад хөрөнгө	19,799,969.7	15,452,454.2	14,704,721.1	-15,000.0
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	7,768,718.0	3,408,665.7	1,435,393.5	1,699,541.6

Өвөрхангай аймгийн төсвийн өрөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

230001	Эргэж төлөгдхө зээл	7,768,718.0	3,408,665.7	3,408,665.7	-273,730.6
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖУУЛЭХ ЭХ YYCBЭР	77,851,163.1	106,520,301.7	50,096,077.1	14,109,771.7
31	УЛСЫН ТӨСВӨЕС САНХҮҮЖИХ		40,618,499.7	36,661,583.0	-35,309,292.0
310001	Улсын төсвөес санхүүжих		40,618,499.7	45,688,378.7	-44,336,087.6
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨЕС САНХҮҮЖИХ	57,552,552.0	59,950,728.8	3,943,908.3	53,684,950.3
320001	Орон нутгийн төсвөес	45,386,178.4	48,025,456.7		46,764,482.0
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангас санхүүжих	12,166,373.6	11,925,272.1	11,169,939.2	-305,562.6
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	18,965,321.6	5,951,073.3	9,490,585.8	-4,265,886.6
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	4,766,031.1	4,253,656.9	4,166,295.1	-24,687.2
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,208,001.9	1,157,767.0	1,008,177.0	19,370.0
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	12,991,288.6	539,649.5	8,329,109.4	-8,273,565.1
37	БУСАД ЭХ YYCBЭР	1,333,289.5			
370001	Төсөв болон дамжуулан зээлдүүлсэн зээлээс эргэж төлөгдхө	1,333,289.5			
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		5,725,924.8		5,462,467.2
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		8,372,755.7		7,902,265.5

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ТЕЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,975,676.1
21	ҮРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,359,561.2
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,026,964.7
2101	Цалин хэлс болон нэмэгдэл урамшил	55,898.8
210101	Үндсэн цалин	4,183.8
210102	Нэмэгдэл	788.8
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	1,013.0
210104	Урамшуулал	14,512.2
210105	Гэрээт ажлын хэлс	35,401.0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	6,889.6
210201	Тэтгэврийн даатгал	6,889.6
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	6,892.2
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,777.7
210302	Түлш, халаалт	4,114.5
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	19,454.0
210401	Бичиг хэрэг	2,229.4
210402	Тээвэр, шатахуун	14,503.6
210406	Бага унэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд эүйлс	2,720.9
2105	Нормативт зардал	840.0
210502	Хоол, хүнс	840.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	219,488.4
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	58,482.9
210602	Тавилга	20,815.0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	500.0
210604	Урсгал засвар	139,690.5
2107	Томилолт, зочны зардал	10,152.8
210702	Дотоод албан томилолт	10,152.8
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	684,298.1
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	684,040.0

Өвөрхангай аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210803	Даатгалын үйлчилгээ	79.5
210807	Газрын төлбөр	178.6
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,023,050.8
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	976,007.7
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	47,043.1
213	ҮРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	332,596.5
2132	Бусад ургал шилжүүлэг	16,107.0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	16,107.0
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	316,489.5
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	88,771.0
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	227,718.5
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	616,114.9
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	616,114.9
222001	Тоног төхөөрөмж	400.0
223001	Бусад хөрөнгө	278,000.0
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	337,714.9
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,975,676.1
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	2,975,676.1
131103	ЗГНХ, ЗДНХерөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	1,774,884.7
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	759,566.7
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	441,224.7

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Санхүү төрийн сангийн хэлтэс нь Төсвийн тухай хуульд заасан чиг үүргийн дагуу төсөвт байгууллагуудын санхүүгийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах, ажил гүйлгээг хянах, ажил гүйлгээг батлах чиг үүргийг гүйцэтгэдэг.

СТСХ нь 7 орон тоотой ажиллаж байна. Санхүүгийн албаны дарга-1, төсвийн ерөнхий нягтлан бодогч-1, ахлах мэргэжилтэн-2, мэргэжилтэн-3.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 51 төсвийн байгууллага, 12 орон нутгийн өмчтэй аж ахуйн нэгж, 40 орон нутгийн тусгай сан, 19 сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагч, 1 төрийн бус байгууллага, нийт 123 байгууллагын санхүүгийн тайлан, замын сан, техник хяналт барьцаа, ОНЕО, ХО барьцаа, засаг дарга, орон нутгийн хөрөнгө оруулалт зэрэг 10 дансны гүйлгээ нэгтгэгджээ.

Өвөрхангай аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлд “Аймгийн эдийн засаг, нийгмийн тогтвортой хөгжлийг хадгальж, иргэдийн орон нутагтаа ажиллаж, амьдрах таатай орчныг бүрдүүлэн, байгаль орчин, дэлхийн уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон, бие даасан, оновчтой хөгжлийн загвар бүхий эдийн засагтай болоход оршино” гэсэн эрхэм зорилгыг дэвшүүлжээ.

2023 оны аймгийн хөгжлийн төлөвлөгөөнд:

- Хүний хөгжил бүлгийн 22 зорилтын хүрээнд 50 арга хэмжээ
- Эдийн засаг бүлгийн 7 зорилтын хүрээнд 26 арга хэмжээ
- Засаглалын бодлого бүлгийн 7 зорилтын хүрээнд 21 арга хэмжээ
- Ногоон хөгжил байгаль орчин бүлгийн 4 зорилтын хүрээнд 13 арга хэмжээ
- КОВИД-19 бүлгийн 2 зорилтын хүрээнд 2 арга хэмжээ

Нийт 5 бодлого 42 зорилтын хүрээнд 112 арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Жилийн эцсээр аймгийн хөгжлийн төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийг 94.1 хувиар үнэлж, “тодорхой үр дүнд хүрсэн” гэж дүгнэжээ.

Өвөрхангай аймаг 2023 оныг “Хүнсний хангамжийг нэмэгдүүлэх” жил болгон зарласан. Зорилтот жилийн хүрээнд дараах ажлуудыг хийхээр төлөвлөжээ.

- Удирдлага зохион байгуулалт
- Малын гаралтай хүнсний түүхий эдийг нэмэгдүүлэх
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх
- Хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл борлуулалт
- Хүнсний аюулгүй байдал гэсэн 5 чиглэлээр 42 үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Зорилтот жилийн ажлын гүйцэтгэлийг Аймгийн ИТХ-аар хэлэлцэн, 94.4 хувиар үнэлжээ.

3.2 Байгууллагын гадаад дотоод орчин

Төсвийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн “22.6.5.төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь өөрийн батлагдсан төсвийг төсвийн төвлөрүүлэн захирагч бүрээр, төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид харьялагдахгүй төсвийг төсвийн шууд захирагч бүрээр, энэ хуулийн 22.2.3-22.2.6-д заасан ангиллаар, хүрэх үр дүngийн хамт батлах;

Мөн хуулийн 36.1.”Төрийн сангийн тогтолцоо нь төв төрийн сан, аймаг, нийслэлийн төрийн сан, сум, дүүргийн төрийн сан, төрийн захиргааны төв байгууллагын төрийн сангийн нэгж, төсвийн нягтлан бодогч /цаашид “төрийн сан” гэх/-оос бүрдэнэ.

42.1. Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хоорондын төсвийн зохицуулалтыг зөвхөн тухайн жилийн төсөвт тодотгол хийж шийдвэрлэнэ.” гэсэн заалтуудаар зохицуулагдаж байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлтүүд оржээ.

Инфляцын сөрөг нөлөөллийг багасгаж, хүүхэд, ахмад настан, төрийн албан хаагчдын орлогын баталгааг нэмэгдүүлэх, иргэдийн амьдрах орчныг сайжруулах зорилгоор жилийн дундуур төсвийг тодотгож, төрийн албан хаагчдын цалин хөлсний хэмжээ, зарим төрлийн нийгмийн халамж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний тарифыг нэмэгдүүлсэн.

Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдэд төрийн өмчийн төлөөлөл хэрэгжүүлэх журам, Төрийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хараат бус гишүүнийг сонгон шалгаруулах нийтлэг журмыг баталж, 2023 оны 04 дүгээр сарын 15-аас Төрийн болон орон нутгийн өмчийн болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдүүдэд хэрэгжүүлж эхэлсэн.

Сангийн сайдын 2023 оны 3 дугаар сарын 29-ний өдрийн 65 дугаар тушаалаар “Аккруэл суурьт Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартыг нэвтрүүлэх дунд хугацааны хөтөлбөр”-ийг баталж хэрэгжүүлж байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Аймгийн Засаг даргын дэргэдэх Санхүүгийн хяналт аудитын албанаас хууль тогтоомж, төрийн эрх бүхий байгууллагаас нийтээр дагаж мөрдүүлэхээр тогтоосон дүрэм, журам, норм, стандартын биелэлтийг 19 төсөвт байгууллагад 4 сумын Засаг даргын нөөц, 4 сумын ОНХСан, Нарны дөш Өрхийн эрүүл мэндийн төв, Засаг даргын А/500 дугаар захирамжаар хэрэгжүүлсэн хөрөнгө оруулалт, Нийгмийн даатгалын хэлтэс, Төсвийн

ерөнхийлөн захирагчийн эрхлэх асуудлын хүрээний 201 байгууллагын Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтэд санхүүгийн хяналт шалгалт, ОНӨААТҮГазар 2, Арвайхээр, Тарарт, Богд, Баянгол, Зүүнбаян-Улаан, Бүрд сумдын ЗДТГ-т дотоод аудитыг хийж гүйцэтгэжээ. Үүнээс төлөвлөгөөт 31 хяналт шалгалт, төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалт 3, дотоод аудит 8 хийсэн байна.

Санхүүгийн хяналт шалгалт, дотоод аудитаар нийт 2,625.1 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, зөрчлийг засаж залруулах 444 заалт бүхий зөвлөмж, тухайн байгууллагад хөрөнгө орлого авах 851.6 сая төгрөг, төсвийг зориулалт бус зарцуулсан 6.3 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах 3 албан шаардлага, тухайн байгууллагад 14.8 сая төгрөг, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх 70.5 сая төгрөг, улсын төсөвт төвлөрүүлэх 1.2 сая төгрөгийн, нийт 86.5 сая төгрөгийн 27 акт тогтоожээ. Актын биелэлт 96.6 хувьтай, албан шаардлагын биелэлт 100 хувийн хэрэгжилттэй байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшилийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн хүлээн зөвшөөрөхүйц санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт

Өвөрхангай аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангаар нийт хөрөнгө болон өр төлбөр, цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн дүн өмнөх оноос 276,552.8 сая төгрөг болж өмнөх оноос 7.8 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1. Нийт хөрөнгө ба нийт өр төлбөр, цэвэр өмч

/сая төгрөг/

Тайлангийн үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү	Дүнд эзлэх хувь Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
Эргэлтийн хөрөнгийн дүн	112,958.90	116,642.90	3,684.00	44.3	42.2
Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн	142,075.40	159,909.90	17,834.50	55.7	57.8
Нийт хөрөнгийн дүн	255,034.40	276,552.80	21,518.40	100.0	100.0
Нийт өр төлбөр	31,372.60	33,680.00	2,307.40	12.3	12.2
Цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	223,661.70	242,872.70	19,211.00	87.7	87.8
Ор төлбөр, цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	255,034.40	276,552.80	21,518.40	100.0	100.0

Эх сурвалж: ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

3.5.1 Мөнгөн ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Өвөрхангай аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Өвөрхангай аймгийн ТЕЗ-ийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 19,246.7 сая, эцсийн үлдэгдэл 25,978.0 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 6,731.3 сая төгрөгөөр буюу 34.9 хувиар өссөн байна. Нийт мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлийн 20,879.7 сая буюу 80.4 хувь нь касс болон төрийн сангийн харилцах дансанд, 5,098.3 сая буюу 19.6 хувь нь арилжааны банканд байршиж байна.

Хүснэгт 2. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Кассад байгаа бэлэн мөнгө	Банканд байгаа бэлэн мөнгө			Төсөлт /+/- Бууралт/-/
				Арилжаан ы банк	Төрийн сангийн		
Кассад байгаа бэлэн мөнгө	23.9	22.1					(1.8)
Төгрөг	23.0	11.3	11.3				(11.7)
Арилжааны банканд байгаа бэлэн мөнгө	0.9	10.8			10.8		9.9
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	19,222.8	25,955.9					6,733.1
Төрийн сангийн харилцах	15,851.2	20,868.4				20,868.4	5,017.2
Арилжааны банк дахь харилцах	3,371.6	5,087.5			5,087.5		1,715.9
Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах							
Нийт мөнгөн хөрөнгийн дүн	19,246.7	25,978.0	-	-	-	-	6,731.3
Үүнээс байгууллагын төрлөөр:							
Төрийн сан ОНЕО, н.с	9,072.3	11,285.7				11,285.7	2,213.4
ЭХСан	5,362.3	5,548.2				19.5	5,528.7
ОН-ын өмчтүүлдэгдлийн газар	3,355.1	5,087.7	11.3		5,076.4		1,732.6
Төсөл сан /ОНХО, Тех хяналт,	1,457.0	4,056.4				2.4	4,054.0
ДҮН	19,246.7	25,978.0	11.3	5,098.3	20,868.4		6,731.3

Эх сурвалж: ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Төрийн сангийн банканд үлдэгдлээр тайлгагнасан 20,868.4 сая төгрөгийн 11,285.7 сая төгрөг буюу 54.1 хувь нь аймаг сумдын ОНЕО болон нэмэлт санхүүжилтийн дансанд, 5,548.2 сая төгрөг буюу 26.5 хувь нь төсөвт байгууллагууд, ОНХСан, ХХСан, ЭХСангийн дансанд, 1,457.0 мянган төгрөг буюу 19.4 хувь нь ОНХО, Техник хяналт дансанд тус тус үлдэгдлээр байна.

Хүснэгт 3. Төрийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл

Сумын нэр	Мөнгөн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл							Техник хяналт
	ОНХСан	ОНЕОрлого	ХХСан	ЭХСан	Нэмэлт сан-лт	ОНХО		
Өвөрхангай аймаг	384.6	947.6				190.6	2,823.0	1,231.1
Бурд	107.0	259.4	109.6	32.6				
Бат-Өлзий	244.6	1,045.6	50.6	325.0				
Баруунбаян-Улаан	81.7	111.0	47.2	1.3				
Баянгол	156.3	79.4	26.9	3.4				
Гучин-Ус	111.7	42.8	28.3	32.5				
Есөнзүйл	61.7	250.5	71.5	9.8				
Өлзийт	18.7	234.3	34.0	4.7				
Зүүнбаян-Улаан	8.5	129.7	69.3	20.9				
Хайрхандулаан	86.2	172.9	47.6	2.6	15.4			
Нарийнтээл	83.4	231.3	1.8	30.0				
Сант	247.9	168.0	99.4	32.6				
Тарагт	174.2	179.1	70.1	1				
Төгрөг	261.3	217.3		33.7				
Уянга	306.1	354.5	97.0	4.3				
Богд	365.8	261.3	57.5	5.3				
Хужирт	312.9	666.8	47.7	38.5				
Хархорин	204.3	1121.6	289.7	0.2				
Арвайхээр	278.5	4583.9	176.4	0.7				
Баян-Өндөр	64.7	22.1	21.3	44.1				
ДҮН	3,560.1	11,079.1	1,345.9	623.2	206.0	2,823.0	1,231.1	

Аудитын илрүүлэлт: Сумдын эрсдэлээс хамгаалах сангийн данснуудын нийт үлдэгдэл 623.3 сая төгрөг байгаа ба үлдэгдлийг сум тус бүрээр авч үзэвл, нийт 14 төрлийн жижиг сан, төсөл арга хэмжээний зориулалттай мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл байршиж байна. Эрсдэлээс хамгаалах сангаас зарцуулсан зардлууд нь Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зарцуулалт, ОНХСангийн зарцуулалт, Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зарцуулалт, ГХУСАХ-ний зарцуулалтуудтай давхардаж байна. Мөн энэхүү мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлийг цаашид орон нутгийн тусгай сангийн үйл ажиллагааны зориулалтаар дангаар нь журамлан зарцуулах эрх зүйн үндэслэлгүй байна.

ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагаудад Мөнгөн хөрөнгийн тайлагнал, зарцуулалттай холбоотой нийт 321.4 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрсэн. Тухайлбал:

-Уян сэтгэл өрхийн эмнэлэг 3.9 сая төгрөгэг, Баян-Өндөр сумын ЗДТГ 2.6 сая төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн тайлан гаргаагүй

-Эрсдэлээс хамгаалах сангаас Арвайхээр, Бат-Өлзий, Бүрд, сумдын ТТЗ нар 23.3 сая төгрөгийг урсгал үйл ажиллагааны зардалд зарцуулсан

-Баян-Өндөр, Бат-Өлзий, Нарийнтээл, Богд, Гучин-Ус, Хужирт, Арвайхээр сумдын ИТХ-д ГХУСАХ-ний зардлаас 19.2 сая төгрөгийг хууль тогтоомжийн дагуу зарцуулаагүй

-Есөнзүйл, Төгрөг, Хужирт, Хайрхандулаан, Нарийнтээл, Уянга сумдын ЗДТГ-т Байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаас 110.4 сая төгрөгийг хууль тогтоомжийн дагуу зарцуулаагүй байна.

-Арвайхээр сумын ЗДТГ бараа үйлчилгээний бусад зардлаас 54.5 сая төгрөгийг үр ашиггүй зарцуулсан

-Есөнзүйл, Уянга, тарагт, Нарийнтээл сумын ЗДТГ-т Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зардлаас 12.5 сая төгрөгийг журмын дагуу зарцуулаагүй

-Ихэнх сумдын ИТХ, ЗДТГ-т бараа үйлчилгээний бусад зардал, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардлаас 43.5 сая төгрөгийг хууль тогтоомжийн дагуу зарцуулаагүй ... гэх мэт

3.5.2 Авлага

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 10,601.6 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 12,415.7 сая төгрөг болж 1,814.1 сая төгрөгөөр өссөн байна. Нийт авлагын 72.2 хувь буюу 8,967.4 сая төгрөгийг хувь хүмүүс болон байгууллагаас авах авлага, 21.5 хувь буюу 2,670.6 сая төгрөгийг дансны авлага голлох нөлөөг үзүүлж байна.

Хүснэгт 4: Авлагын үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Ангилал	Өмнөх он	Тайлант он	Өсөлт /+/- Бууралт/-/-	Хувь
Ажилчидтай холбогдсон авлага	50.5	54.1	3.6	0.4
Төлберт үйлчилгээний авлага	7.6	109.9	102.3	0.9
Татаас санхүүжилтийн авлага	18.0		(18.0)	
Зээлийн хүүгийн авлага	306.4	252.2	(54.2)	2.0
Дансны авлага	1,915.2	2,670.6	755.4	21.5
Татва, НДШ-ийн авлага	0.1	158.3	158.2	1.3
Бусад авлага	8,098.6	8,967.4	868.8	72.2
Зээлийн авлага	205.2	203.2	(2.0)	1.6
Дүн	10,601.6	12,415.7	1,814.1	100.0
Үүнээс байгууллагын төрлөөр:				
Төсөвт байгууллага	125.0	142.5	17.5	1.1
Тусгай сан	8,323.8	9,205.7	881.9	74.1
ОН-ын өмчт үйлдвэрийн газар	2,152.8	3,067.5	914.7	24.7
Дүн	10,601.6	12,415.7	1,814.1	100.0

Эх сурвалж: ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Аймгийн ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь авлагын дансны бүртгэлийг насхилтаар ангилж харуулбал: Нийт авлагын 64 хувь буюу 7,951.7 сая төгрөгийн үлдэгдэл нь 5-аас дээш жилийн насхилттай, мөн нийт авлагын 10.4 хувь буюу 1,286.8 сая төгрөгийн авлага нь хугацаа хэтэрсэн гэсэн ангиллаар нэгтгэгдсэн байна.

Өвөрхангай аймгийн төсвийн өрөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Хүснэгт 5. Авлагын наслжилт

/сая төгрөг/

Ангилал	Ажилчид- тай холбогд- сон авлага	Төлбөрт үйлчилгээ- ний авлага	Дансны авлага	Байгуул- лаац авах авлага	Хувь хүмүүсээс авах авлага	Зээлийн хүүгийн авлага	Зээлийн авлага	татвар, НДШ авлага	Нийт	Эзлэх хувь
Эц.Үлд 0-1жил	1.8	69.6		189.6	1675	27.4	68.5		2,031.9	16.4
Эц.Үлд 1-2жил	0.2	34.9	1.0	164.9	1056.3	28.3	122.8		1,408.4	11.3
Эц.Үлд 2-3жил	0.2	34.9			620.3	4.7	12		672.1	5.4
Эц.Үлд 3-4жил	0.2	34.9			130.6	2.6			168.3	1.4
Эц.Үлд 4-5жил	0.2	34.9			142.6	5.6			183.3	1.5
Эц.Үлд 5-аас дээшжил	51.6	58.9	2,669.6	207.2	4780.8	183.6		158.3	7,951.7	64.0
Дүн	54.2	268.1	2,670.6	561.7	8,405.6	252.2	203.3	158.3	12,415.7	100.0
Үүнээс хугацаа хэтэрсэн ангилаар										
0-1 жил	0.2	34.9		15.0	313	4			367.1	28.5
1-2 жил	0.2	34.9			467.8	2.5			505.4	39.3
2-3 жил	0.2	34.9			198.6				233.7	18.2
3-4 жил	0.2	34.9			38.8				73.9	5.7
4-5 жил	0.2	34.9			6.9	2.3			44.3	3.4
5-аас дээшжил	0.2	34.9			27.3				62.4	4.8
Дүн	1.2	209.4	-	15.0	1,052.4	8.8	-	-	1,286.8	100.0

Эх сурвалж: ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Аудитын илрүүлэлт: Аймгийн ТЕЗ-ийн харьяа төсвийн төвлөрүүлэн захирагч, төсвийн шууд захирагч, орон нутгийн өмчтэй хуулийн этгээдүүд тайлант онд үүссэн болон 5-аас бага жилийн наслжилттай авлагын наслжилтыг буруу бүртгэсэн, нягтлан бодогч нар э-тайланд авлагын тодруулгыг үнэн зөв бүртгэж тайлагнаагүй байгаад хяналт тавиагүй байна.

ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагуудад авлага бүртгээгүй, тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй, авлагыг барагдуулаагүй зэрэг нийт **83.1** сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрсэн. Тухайлбал:

-Есөнзүйл сумын ТТЗ-ийн нэгтгэсэн тайланд **3.2** сая төгрөгийн өвс тэжээлийн авлагыг бүртгээгүй

-Нарийнтээл, Уянга сумдын ЗДТГ **3.5** сая төгрөг, Онги-Ус суураг ОНӨААТҮГ **6.7** сая төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн авлагыг барагдуулаагүй

-Өв-Эко мийт ОНӨААТҮГ нь **69.6** сая төгрөгийн авлагыг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй байна.

3.5.3 Урьдчилгаа

Урьдчилгаа дансны эцсийн үлдэгдэл **3,871.0** сая төгрөг болж, өмнөх оноос **2,242.3** сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 6. Урьдчилгаа дансны үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он	Өсөлт /+/ Бууралт /-/	Хувь
Урьдчилж гарсан зардал	1,627.0	3,871.0	2,244.0	100.0
Цалингийн урьдчилгаа	1.7	-	(1.7)	-
Дүн	1,628.7	3,871.0	2,242.3	100.0
Үүнээс байгууллагын төрлөөр:				
Төсөвт байгууллага	70.3	190.8	120.5	4.9
Тусгай сан	166.9	299.7	132.8	7.7
ОН-ын өмчтэй үйлдвэрийн газар	1,391.5	3,380.5	1,989.0	87.3
Дүн	1,628.7	3,871.0	2,242.3	100.0

Эх сурвалж: ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Урьдчилж гарсан зардлын **87.3** хувь буюу **3,380.5** сая төгрөг нь Баянтээг ХК-ийн нүүрсний нөөц өсгөх чанарын судалгааны ажлын зардлыг бүртгэсэн нь гол нөлөөг үзүүлжээ.

Мөн Баруунбаян-Улаан, Гучин-Ус, Тарагт Хайрхандулаан, Уянга сумдын ОНХСангаас зарцуулсан дуусаагүй ажлын 299.7 сая төгрөгийг урьдчилж гарсан зардал дансанд бүртгэсэн байна.

3.5.4 Бараа материал

Бараа материалын дансны эхний үлдэгдэл 53,802.8 сая төгрөг байсан ба оны эцэст үлдэгдэл 45,844.8 сая төгрөг болж, 14.8 хувиар буюу 7,958.0 сая төгрөгөөр буурсан, нөөцийн барааны эхний үлдэгдэл 210.2 сая төгрөг байсан бол эцсийн үлдэгдэл 81.3 сая төгрөг болж 128.9 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 7. Бараа материалын үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Бараа материалын төрөл	Өмнөх он	Тайлант он	Өсөлт /+/ Бууралт/-/	Хувь
Тусгай зориулалттай материал	188.3	259.0	70.7	0.6
Эм боох материал	56.6	59.1	2.5	0.1
Дуусаагүй үйлдвэрлэл	49,951.0	41,358.6	(8,592.4)	90.1
Бэлэн бүтээгдэхүүн	68.7	69.3	0.6	0.2
Бичиг хэргийн материал	57.1	74.3	17.2	0.2
Аж ахуйн материал	1,454.3	1,630.8	176.5	3.6
Сэлбэг хэрэгсэл	417.0	728.7	311.7	1.6
Түлш шатах тослох материал	220.2	178.0	(42.2)	0.4
Барилгын засварын материал	228.5	185.2	(43.3)	0.4
Хүнсний материал	1.5	0.7	(0.8)	0.0
Бусад хангамжийн материал	1,052.4	1,182.0	129.6	2.6
Биологийн хөрөнгө	0.4	0.4	-	0.0
Мал амьтад	106.8	118.7	11.9	0.3
Бараа материалын дүн	53,802.8	45,844.8	(7,958.0)	99.8
Нөөцийн бараа	210.2	81.3	(128.9)	0.2
Нийт дүн	54,013.0	45,926.1	(8,086.9)	100.0

Эх сурвалж: ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант оны эцэст төсөвт байгууллагуудын бараа материалын үлдэгдэл 7,958.0 сая төгрөгөөр буурсан байгаа нь улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэж байгаа дуусаагүй ажлуудыг ЗДТГ-ын дуусаагүй үйлдвэрлэл дансанд бүртгэнээс тайлант онд дууссан барилга байгууламжийг холбогдох байгууллагуудад шилжүүлж, 8,592.4 сая төгрөгийн хөрөнгийг данснаас хассан нь голлох нөлөөг үзүүлж байна.

Харин нөөцийн бараа дансанд тэжээлийн нөөц 57.9 сая төгрөг /Бат-Өлзий, Гучин-Ус, Есөнзүйл, Тарагт, Уянга, Богд, Хархорин сумд/, буудайн нөөц 23.4 сая төгрөг /Хархорин сумын ЗДТГ/-ийн үлдэгдэл бүртгэлтэй байна.

Аудитын илрүүлэлт. ТЕЗ-ийн тайланд нэгтгэгдсэн Ахмадын сан нь нөөцийн бараа дансанд 10.3 сая төгрөгийн аж ахуйн материал бүртгэсэн байсныг аудитын явцад запруулж бүртгүүлэв.

ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагуудад бараа материалыг тоолоогүй, зарцуулалтын анхан шатны баримт дутуу, тайлан гаргаагүй, бүртгэлд тусгаагүй зэрэг нийт **499.8** сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрсэн. Тухайлбал:

-Зүүнбаян-Улаан, Нарийнтээл, Хархорин сумдын ЭХСанд 65.5 сая төгрөгийн өвс тэжээлийг бүртгэлд тусгаагүй

-Хархорин-Ус суваг 380.5 сая төгрөг,, Өлзийт сумын ЗДТГ 2.1 сая төгрөг, Сант сумын ИТХ 7.4 сая төгрөгийн бараа материалд эд хариуцагчийн тайлан гаргаагүй

-Гучин-Ус сумын ЗДТГ 4.5 сая төгрөг, Аймгийн ИТХ 9.0 сая төгрөг, Өв-Эко мийт ОНӨААТҮГ 28.6 сая төгрөгийн бараа материалаа тоолж баталгаажуулаагүй байна.

-Баянтээг түлиши ОНӨААТҮГ, Бат-Өлзий сумын тохижилт үйлчилгээ, Хужирт эрдэс баялаг ОНӨААТҮГ зэрэг байгууллагууд 2.1 сая төгрөгийн бараа материал зарцуулалтын анхан шатны баримтыг бүрдүүлээгүй...гэх мэт

3.5.5 Бусад эргэлтийн хөрөнгө

Бусад эргэлтийн хөрөнгө дансны эцсийн үлдэгдэл 28,452.0 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 983.1 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 8. Бусад эргэлтийн хөрөнгийн үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он	Өсөлт /+/ Бууралт/-/
Бусад эргэлтийн хөрөнгө /ТӨҮГ/+Бусад	27,468.9	28,452.0	983.10
Дүн	27468.9	28452	983.1

Эх сурвалж: ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Зүүн өмнөд говийн хот байгуулалт, хилийн ойролцоо суурин газруудын хөгжлийн МОН-3388, МОН-2301 төслийн хүрээнд Өвөрхангай аймгийн төв, Хужирт сумын төвд хэрэгжсэн төвийн цэвэрлэх байгууламжийг бүртгэжээ. Энэ онд 983.1 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн нь төслийн хөрөнгийг бий болгох явцад тайлант онд нэмэгдсэн зардал нь хөрөнгийн өртөг дээр нэмэгдэж байна.

3.5.6 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл цэвэр дүнгээр 159,909.9 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 17,834.5 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Нийт үндсэн хөрөнгийн 95.3 хувийг биет хөрөнгө, 4.7 хувийг биет бус хөрөнгө эзэлж байна.

Хүснэгт 9. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Үндсэн хөрөнгийн ангилал	Өмнөх он	Тайлант он	Өсөлт /+/ Бууралт/-/	Хувь
Газар	31.7		-31.7	-
Барилга байгууламж, орон сууц	86,930.1	97,913.8	10,983.7	61.2
Тээврийн хэрэгсэл	6,816.6	6,749.9	(66.7)	4.2
Машин тоног төхөөрөмж	6,693.9	6,166.2	(527.7)	3.9
Тавилга эд хогшил	1,038.0	989.5	(48.5)	0.6
Зам гүүрийн брилга байгууламж	17,570.5	17,953.2	382.7	11.2
Түүх соёл музейн дурсгалт зүйлс	30.4	30.4	-	0.0
Бусад үндсэн хөрөнгө	15,274.1	21,937.5	6,663.4	13.7
Дуусаагүй барилга байгууламж	587.9	636.7	48.8	0.4
Ном	5.5	18.1	12.6	0.0
Биет хөрөнгийн дүн	134,978.7	152,395.3	17,416.6	95.3
Программ хангамж	129.6	140.4	10.8	0.1
Бусад биет бус хөрөнгө	6,155.5	6,126.3	(29.2)	3.8
Хайгуул ба үнэлгээний хөрөнгө	811.6	811.6	-	0.5
Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө		436.3	436.3	0.3
Биет бус хөрөнгийн дүн	7,096.7	7,514.6	417.9	4.7
Дүн	142,075.4	159,909.9	17,834.5	100.0

Эх сурвалж: ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл өсөхөд барилга байгууламж, бусад үндсэн хөрөнгийн данс гол нөлөөг үзүүлжээ. Барилга байгууламж Хархорин сумын ЗДТГ-т 4,043.1 сая төгрөгөөр, Арвайхээр сумын ЗДТГ-т 2,077.5 сая төгрөгөөр, Онги-Ус суваг ОНӨААТҮГ-т 3,079.9 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Бусад үндсэн хөрөнгө Хужирт сумын ЗДТГ-т 5,673.8 сая төгрөгөөр, Арвайхээр цэцэрлэгжилт ОНӨААТҮГ-т 355.6 сая төгрөгөөр тус тус өссөн нь үндсэн хөрөнгө нэмэгдэхэд тус тус нөлөөлсөн байна.

ТЕЗ-ийн тайланд нэгтгэгдсэн төсөвт болон төрийн өмчийн аж ахуй нэгж байгууллагууд улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалт, ОНХСангийн хөрөнгө, болон өөрийн хөрөнгөөр нийт 31,545.3 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө бэлтгэж бүртгэлд тусгажээ. Үүний 2,282.7 сая төгрөгийн хөрөнгийг худалдан авсан, 29,262.6 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг үнэ төлбөргүй болон бусад эх үүсвэрээр бэлтгэжээ.

Аудитын илрүүлэлт: "Баянтээг түлш" ОНӨҮГ нь эзэмших эрхтэй 31.7 сая төгрөгийн өртөг бухий газраа Бусад биет бус хөрөнгө дансанд бүртгээгүй Газар дансанд тусдаа бүртгэсэн байсныг аудитын явцад залруулж бүртгүүлэв.

ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагуудад хийсэн аудитын зөрчлийн нэгтгэлээр үндсэн хөрөнгө данстай холбоотой 3,840.6 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрсэн. Тухайлбал:
- Үндсэн хөрөнгийн тайлагналтай холбоотой 1,013.6 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрсэн. Тухайлбал: Өв-Эко мийт ОНӨААТҮГ нь 3,769.9 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгөө жилийн эцсээр тоолж баталгаажуулаагүй, Баянтээг ХК нь 70.6 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг бараа материалын дансанд бүртгэсэн зөрчлүүд байна.

3.5.7 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн дансны эцсийн үлдэгдэл 33,680.0 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 2,307.3 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 10. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Өр төлбөрийн ангилал	Өмнөх он	Тайлант он	Өсөлт I+I Бууралт/-I	Хувь
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	14.8	41.8	27	0.95
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	16.8	17.6	0.8	0.4
Татаас санхүүжилтийн өглөг	602.1	602.1	-	13.7
Хөрөнгө бэлтгэхтэй холбоотой өглөг	41.9	27.3	(14.6)	0.6
Байгууллагад төлөх өглөг	998.5	1,012.6	14.1	23.0
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	169.1	69.3	(99.8)	1.6
Татварын өглөг	313.5	587.8	274.3	13.3
НДШ-ийн өглөг	9.1	1.0	(8.1)	0.0
Ноогдол ашигийн өглөг	4.0		(4.0)	-
Дансны өглөг	962.6	2,044.3	1,081.7	46.4
Богино хугацаат өр төлбөр	3,132.4	4,403.8	1,271.4	100.0
Төрийн өмчийн аж ахуй нэгжийн зээл	771.4	771.4	-	2.6
Олон улсын санхүүгийн байгууллагад төлөх	27,468.9	28,504.8	1,035.9	97.4
Үрт хугацаат өр төлбөр	28,240.3	29,276.2	1,035.9	100.0
Нийт	31,372.7	33,680.0	2,307.3	107.4
<i>Үүнээс байгууллагын төрлөөр:</i>				
Төсөвт байгууллага	708.1	672.5	(35.6)	15.3
Тусгай сан	387.1	439.9	52.8	10.0
ОН-ын өмчит үйлдвэрийн газар	2,037.2	3,291.4	1,254.2	74.7
Богино хугацаат өр төлбөр	3,132.4	4,403.8	1,271.4	100.0
<i>Үүнээс байгууллагын төрлөөр:</i>				
Төсөвт байгууллага	27,468.9	28,504.8	1,035.9	97.4
ОН-ын өмчит үйлдвэрийн газар	771.4	771.4	-	2.6
Үрт хугацаат өр төлбөр	28,240.3	29,276.2	1,035.9	100.0

Эх сурвалж: ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Богино хугацаат өр төлбөр

Нийт богино хугацаат өр төлбөрийн 46.4 хувь буюу 2,044.6 сая төгрөг нь Баянтээг ХК, ӨВ-Эко мийт, Баянтээг түлш ОНӨААТҮГ-ын дансны өглөг байна.

Байгууллагад төлөх өглөг 23 хувийг эзэлж байна. Үүнд Бурд, Бат-Өлзий, Баруунбаян-Улаан, Зүүнбаян-Улаан, Хайрхандулаан, Нарийнтээл, Уянга сумдын ОНХСанд 337.5 сая төгрөгийн өглөг бүртгэжээ. Арвайхээр TYK-д 10.3 сая төгрөг, ӨВ-Агро ОНӨААТҮГ-т 186.8 сая төгрөг, ӨВ-Эко мийт ОНӨҮГ-т 430.2 сая төгрөгийн байгууллагад төлөх өглөг бүртгэлтэй байна. Мөн Уянга сумын Жаргалантын ЕБС, Хархорин сумын 1 дүгээр сургуульд орон нутгийн төсвөөс олгох 19.9 сая төгрөгийг өглөгөөр тайлагнажээ.

Үрт хугацаат өр төлбөр

Дамжуулан зээлийн оны эхний үлдэгдэл 27,468.9 сая төгрөг байсан. МОН-2301 төслийн зээлд Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн батлагдсан төсвөөс хуваарийн дагуу

Өвөрхангай аймгийн төсвийн өрөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

1,333.3 сая төгрөг төлж, аж ахуй нэгжийн орлогын албан татвар 789,2 сая төгрөгийг зээлийн төлбөрт суутган нийт 2,122.5 сая төгрөг төлсөн. МОН-3388 төслийн ажил 2023 онд дуусаж хүлээлгэн өгсөн. Хүлээлгэн өгөхөөс өмнөх хугацааны ашиглалтын зардал 1,922.3 сая төгрөг гарч, нийт өглөгт нэмэгдсэн. Хүүгийн төлбөрт төлсөн дүн зээлийн үлдэгдлээс хасагдахгүй зөвхөн үндсэн төлбөр хасагдаж, ашиглалтын зардал нэмэгдэн 2023 оны дамжуулан зээлийн өглөгийн үлдэгдэл 28,504,8 сая төгрөг болжээ.

Аудитын илрүүлэлт: ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагуудад хийсэн аудитын зөрчлийн нэгтгэлээр өр төлбөр данстай холбоотой 514.3 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрсэн. Эдгээрийн зарим материаллаг дүнтэй зөрчлөөс дурдвал:

- Өв-Эко мийт ОНӨААТҮГ нь 513.6 сая төгрөгийн төлбөрийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй байна.

3.5.8 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эцсийн үлдэгдэл 242,872.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 19,211.0 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 11. Засгийн газрын хувь оролцоо			/сая төгрөг/	
Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он	Өсөлт /+/-/Бууралт/-/	Хувь
Засгийн газрын оруулсан капитал	26,908.9	27,838.3	929.4	11.5
Өмч	12,029.5	12,029.5	-	5.0
Хуримтлагдсан үр дүн	162,350.5	180,632.1	18,281.6	74.4
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	22,365.2	22,365.2	-	9.2
Хяналтын бус хувь оролцоо	7.6	7.6	-	0.0
Дүн	223,661.7	242,872.7	19,211.0	100.0
Үнээс байгууллагын төрлөөр:				
Төсөвт байгууллага/ Төрийн сан	188,960.9	202,288.8	13,327.9	83.3
ОН-ын өмчт үйлдвэрийн газар	34,700.8	40,583.9	5,883.1	16.7
Дүн	223,661.7	242,872.7	19,211.0	100.0

Эх сурвалж: ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын оруулсан капитал данс нь үндсэн хөрөнгийн өсөлтийн 929.4 сая төгрөгөөр, хуримтлагдсан үр дүн данс 18,281.6 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгджээ. Тайлант онд дахин үнэлгэдсэн үндсэн хөрөнгө бүртгээгүй тул дахин үнэлгээний нөөц дансанд өөрчлөлт ороогүй байна.

3.5.9 Нэмэлт санхүүжилтийн данс

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Засгийн газрын нөөц сан, Засаг даргын нөөц хөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгөөс 26 байгууллага 1,774.9 сая төгрөг, дээд шатны төсвийн захирагчаас 32 байгууллага 759.6 сая төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлогоор 15 байгууллага 441.2 сая төгрөг, нийт 2,975.7 сая төгрөгийн орлогыг бурдуулжээ.

Үүнээс бараа, ажил үйлчилгээний зардалд 28 байгууллага 2,026.9 сая төгрөг, төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшууллын зардалд 6 байгууллага 16.1 сая төгрөг, хөрөнгийн зардалд 10 байгууллага 616.1 сая төгрөг, нийт 2,659.1 сая төгрөгийг зарцуулж, үлдэгдэл 316.6 сая төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлсэн байна

Аудитын илрүүлэлт: Сум дундын ойн анги үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон 64.2 сая төгрөгийн орлогыг төсөөт тодотгол хийлгүй шууд зарцуулсан байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүн үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Өвөрхангай аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулахтай холбоотой өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Б.Эрдэнэцэцэг, аудитор Ц.Мөнхзаяа нар гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Д.Гансүх, дарга, тэргүүлэх аудитор О.Батжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 03 дугаар сарын 29-ний өдрийн 1/149 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлын дүнг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг 75 хувь гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2023 оны үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын дүн 99,901.1 сая төгрөгөөс 1 хувиар буюу 999.0 сая төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

УИХ-аас төр, түүний бүх шатны байгууллага, нийтийн алба, тэдгээрийн үйл ажиллагаанд санхүүгийн сахилга батыг мөрдүүлж, ил тод байдлыг хангах, үр ашгийг нэмэгдүүлэх, үрэлгэн байдлыг хязгаарлах, хяналт тавихтай холбогдсон харилцааг зохицуулах зорилгоор Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг баталж мөрдүүлсэн ба 2023 оны 6 дугаар сард хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулсан.

Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын газраас төсвийн шууд захирагч, төсвийн төвлөрүүлэн захирагч, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг зөрчсөн 42.8 сая төгрөгийн зөрчил илэрснээс 2.7 сая төгрөгийн зөрчилд 2 төлбөрийн акт тогтоож, 40.1 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах 9 албан шаардлага хүргүүлсэн.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Аймгийн ТЕЗ нь 2023 онд Шилэн дансны цахим хуудсанд 156 мэдээлэл оруулахаас 156 мэдээллийг хугацаанд нь мэдээлж, өмнөх онд өгсөн албан шаардлагыг хэрэгжүүлж ажилласан байна.

Харьяа байгууллагуудад хийсэн санхүү-нийцлийн аудитыг хослуулан хийсэн аудитаар Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой 6,409.1 сая төгрөгийн 21 зөрчил илэрч албан шаардлага хүргүүлсэн. Сумдын ОНХСан, ХХСангууд шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулах мэдээллүүдээ дутуу байршуулсан нь нийт зөрчлийн 93 хувийг эзэлж байна.

4.4.2 Худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулсан талаар

Тайлант онд төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан 26.9 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 68 төсөл арга хэмжээг зохион байгуулжээ. Үүнд орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 5, ОНХСангийн хөрөнгөөр 45, авто замын сангийн хөрөнгөөр 1, зорилтот жилийн санхүүжилтээр 3, зээл тусламжийн хөрөнгөөр 2, байгууллагын захиалгаар 12 төсөл арга хэмжээ зохион байгуулахаар төлөвлөжээ. Дээрх худалдан авах ажиллагааг төрийн худалдан авах ажиллагааны цахим систем [/tender.gov.mn/](http://tender.gov.mn/), “Өглөөний сонин” www.uvurkhangai.mn байгууллагын цахим сайт, <https://umch.ov.gov.mn/> сайтуудаар иргэд, олон нийтэд ил тод мэдээлсэн байна.

Тайлант онд төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан 68 төсөл арга хэмжээг 100 хувь цахим хэлбэрээр зохион байгуулж, тендер шалгаруулалтын үр дүнг захиалагчийн шийдвэр гарсан өдрөөр цахим системд байршуулсан. Нийт төсөл арга хэмжээг босго үнээс нь хамааруулан нээлттэй тендер шалгаруулалтын журмын дагуу 24, тендер шалгаруулалтын онцгой журмаар 40, зөвлөх үйлчилгээний тендер шалгаруулалтын журмаар 4 төсөл арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлж, Сангийн сайдын 2019 оны 132 дугаар тушаалаар батлагдсан “Тендер шалгаруулалтын материалыг тухайн тендерт оролцогчдод ил болгох журам”-ын дагуу давхардсан тоогоор 489 аж ахуй нэгж өрсөлдөгч байгууллагынхаа материалтай танилцжээ.

Харьяа байгууллагуудад хийсэн санхүү-нийцлийн аудитыг хослуулан хийсэн аудитаар Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой 1,365.9 сая төгрөгийн 5 зөрчил илэрч албан шаардлага хүргүүлсэн.

4.5 Завсрлын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрсэн байна.

Хүснэгт 12. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитаар		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт					
Албан шаардлага	6	237.20	6	237.2	100

Зөвлөмж	0	0	0	0	
Нийт дүн					

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Сангийн яамны Э-тайланда авлага, өглөгийн насхилт болон тооцоо нийлсэн зэрэг ангиллыг үнэн зөв бүртгүүлж нэгтгүүлэхгүй байгаа тул дараагийн аудитаар анхаарч үзэх.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 638.5 сая төгрөгийн алдаа¹ илэрснийг аудитын явцад залруулсан.

Үүнд:

-Санхүүгийн байдлын тайланд Ахмадын сан нь 10.3 сая төгрөгийн аж ахуйн материалыа нөөцийн бараа дансанд бүртгэсэн байсныг аудитын явцад залруулсан.

-Нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар санхүүгийн үр дүнгийн тайланд Баруунбаян-Улаан, Баянгол сумдын ТТЗ, Богд, Уянга сумдын ЗДТГ, Аймгийн ИТХ, Аймгийн орон нутгийн өмчийн газар зэрэг байгууллагуудад 173.6 сая төгрөгийн үнэ төлбөргүй орлогыг үндсэн хөрөнгө, бараа материалын дансаар салгаж бүртгээгүй байсныг аудитын явцад залруулж бүртгүүлсэн.

-“Хархорин-Ус суваг” ОНӨААТҮГ нь 442.9 сая төгрөгийн элэгдлийн зардлыг Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг дансанд бүртгэсэн байсныг элэгдлийн зардал дансанд салгаж бүртгүүлсэн.

- “Баянтээг түлш” ОНӨҮГ нь эзэмших эрхтэй 31.7 сая төгрөгийн өртөг бүхий газраа Бусад биет бус хөрөнгө дансанд бүртгээгүй Газар дансанд тусдаа бүртгэсэн байсныг аудитын явцад залруулж бүртгүүлэв.

Аудитаар 4 зөрчил² илэрч, 3 албан шаардлага, 1 зөвлөмж өгсөн.

5.1 Төлбөрийн акт

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар төлбөрийн акт тогтоогдоогүй.

5.2 Албан шаардлага

Аудитын илрүүлэлт:

1.Өвөрхангай аймгийн Засаг даргын харьяа төсвийн төвлөрүүлэн захирагч, төсвийн шууд захирагч, орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдүүд тайлант онд үүссэн болон 5-аас бага жилийн насхилттай авлагын насхилтыг буруу бүртгэсэн, нягтлан бодогч нар э-тайланда авлагын тодруулгыг үнэн зөв бүртгэж тайлагнаагүй байгаад хяналт тавиагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.3-т “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь төсвийн гүйцэтгэл болон жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу гаргана” Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.9-д “аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлага болон санхүүгийн тайлан хэрэглэгчдийг цаг хугацаанд нь үнэн, зөв мэдээллээр хангах ажлыг зохион байгуулах” гэсэн заалтуутай тус тус нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэлт: Сангийн яамны Э-тайланда авлагын тодруулга тайланг буруу бүртгэсэн зөрчлийг арилгаж цаашид үнэн зөв бүртгэж байгаа эсэхэд тавих хяналтыг сайжруулах албан шаардлагыг хүргүүлэв.

2.Баруунбаян-Улаан сумын ЗДТГ, ИТХ-ын нягтлан бодогч нь жирэмсний амралттай байх хугацаанд нягтлан бодогчийн ажлыг мэргэжлийн бус хүнээр гүйцэтгүүлж байна.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /марктан, тэмдэглээгүй орхисон/.

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Энэ нь Нягтлан бodoх бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.3-т “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нягтлан бodoх бүртгэлийг хөтөлж, санхүүгийн тайланг гаргаж, тайлагнах этгээд нь мэргэжлийн, эсхүл мэргэшсэн нягтлан бодогч байна” гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэлт: Нягтлан бодогчийн ажлыг мэргэжлийн хүнээр гүйцэтгүүлэх албан шаардлагыг хүргүүлэв.

3. Сум дундын ойн анги үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон 64.2 сая төгрөгийн орлогыг төсөвт тодотгол хийлгүй шууд зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1.1-д “Төсвийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, түүнд хяналт тавих”, 37.1.8-д “Төсвийн сар, улирлын хуваарыт үндэслэн төсвийн байгууллагын бүртгэлийн дансанд санхүүжилтийн болон зарцуулалтын эрх олгох”, 43 дугаар зүйлийн 43.5-д “Төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 43.1.3, 43.1.5-д зааснаас бусад төсвийг хоёр төсвийн жил дамжуулан зарцуулахгүй байх” заалтуудтай тус тус нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэлт: Төсвийн тухай хуулийг хэрэгжүүлж, үндсэн үйл ажиллагаа, нэмэлт орлого түүний зарцуулалтад тавих хяналтыг сайжруулах албан шаардлага хүргүүлэх

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Эрсдэлээс хамгаалах сангийн хөрөнгийн зарцуулалтыг хууль тогтоомжид нийцүүлэх талаар

Аудитын илрүүлэлт:

Сумдын эрсдэлээс хамгаалах сангийн данснуудын нийт үлдэгдэл 623.3 сая төгрөг байгаа ба үлдэгдлийг сум тус бүрээр авч үзвэл, нийт 14 төрлийн жижиг сан, төсөл арга хэмжээний зориулалттай мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл байршиж байна. Эрсдэлээс хамгаалах сангаас зарцуулсан зардлууд нь Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зарцуулалт, ОНХСангийн зарцуулалт, Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зарцуулалт, ГХУСАХ-ний зарцуулалтуудтай давхардаж байна. Мөн энэхүү мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлийг цаашид орон нутгийн тусгай сангийн үйл ажиллагааны зориулалтаар дангаар нь журамлан зарцуулах эрх зүйн үндэслэлгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

1. Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 32 дугаар зүйлийн 32.1.3-т “гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд шаардагдах хөрөнгийн эх үүсвэр, гамшгаас хамгаалах болон орон нутгийн нөөцийг бүрдүүлэх, түүнийг захиран зарцуулах” Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2.8-д “малын тоо толгойн албан татварын орлого. Уг орлогын эх үүсвэрийг бэлчээрийн менежментийг сайжруулах, малын чанарыг сайжруулах, тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх,..... зардалд зарцуулна: Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар батлагдсан ОНХСангийн үйл ажиллагааны журмын 4.5.9 дэх заалт: ХХААХҮС-ын 2021 оны А/361 дүгээр тушаалаар батлагдсан Хоршоо хөгжүүлэх сангийн үйл ажиллагааны журмын 2.1.6 дахь заалтуудыг тус тус үндэслэл болгон мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлийг холбогдох дансанд хуваарилах.

Дээрх зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөөлөгөөг аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор, зөвлөмжийн биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад 2024 оны 6 дугаар сарын 01 -ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Өвөрхангай аймгийн төсвийн өрөнхийлөн захирагчийн 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

12	ӨВА-2024/101/НА-СТА-ТШ3	Бат-Өлзий сумын ОНХСан	Шилэн дансны хуулийг хэрэгжүүлээгүй.	1426.6	Дарга, нягтлан бодогч	
13	ӨВА-2024/66/НА-СТА-ТШ3	Нарийнтээл сумын ОНХСан	Шилэн дансны хуулийг хэрэгжүүлээгүй.	657.3	Дарга, нягтлан бодогч	
14	ӨВА-2024/90/НА-СТА-ТШ3	Баянгол сумын ОНХСан	Шилэн дансны хуулийг хэрэгжүүлээгүй.	102.4	Дарга, нягтлан бодогч	
15	ӨВА-2024/35/НА-СТА-ТШ3	Хужирт сумын ОНХсан	Шилэн дансны хуулийг хэрэгжүүлээгүй.	1100.9	Дарга, нягтлан бодогч	
16	ӨВА-2024/82/НА-СТА-ТШ3	Бүрд сумын ОНХСан	Шилэн дансны хуулийг хэрэгжүүлээгүй.	631.5	Дарга, нягтлан бодогч	
17	ӨВА-2024/54/НА-СТА-ТШ3	Төгрөг сумын ОНХСан	Шилэн дансны хуулийг хэрэгжүүлээгүй.	334.4	Дарга, нягтлан бодогч	
18	ӨВА-2024/61/НА-СТА-ТШ3	Сант сумын ОНХСан	Шилэн дансны хуулийг хэрэгжүүлээгүй.	727.6	Дарга, нягтлан бодогч	
19	ӨВА-2024/40/НА-СТА-ТШ3	Хархорин сумын ОНХСан	ХАА-гаа зохион байгуулаагүй	197.9	Дарга, нягтлан бодогч	
20	ӨВА-2024/57/НА-СТА-ТШ3	Тараат сумын ОНХСан	ХАА-гаа зохион байгуулаагүй	40	Дарга, нягтлан бодогч	
			ХАА-гаа зохион байгуулаагүй	26	Дарга, нягтлан бодогч	
21	ӨВА-2024/50/НА-СТА-ТШ3	Уянга сумын ОНХсан	Зориулалт бус зарцуулсан	4.6	Дарга, нягтлан бодогч	
НИЙТ ДҮН				6340.2		
НИЙТ ДҮН				13301.2		